

BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QUVCHILARINING TAFAKKURINI O'STIRISHDA XALQ ERTAKLARINING O'RNI

Jumanazarova Durdona Abduvohidovna

Alfraganus universiteti, Pedagogika magistr

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19345185>

Annotatsiya: Mazkur tezisda boshlang'ich ta'lim o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda xalq ertaklarining pedagogik ahamiyati, ularning tarbiyaviy va didaktik imkoniyatlari hamda dars jarayonida qo'llash usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, tafakkur, xalq ertaklari, ijodiy fikrlash, tarbiya, nutq rivoji

Kirish

Boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarning aqliy va ijodiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, xalq ertaklari bolalarning tasavvurini kengaytirish, mustaqil fikrlashini shakllantirish va axloqiy tarbiyasini boyitishda samarali vosita hisoblanadi. Shu bois ertaklardan ta'lim jarayonida unumli foydalanish dolzarb ahamiyatga ega.

Asosiy qism

Xalq ertaklari o'zining sodda, qiziqarli va mazmunan boyligi bilan boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ertaklar orqali o'quvchilar voqealarni tahlil qilish, qahramonlarning xatti-harakatlariga baho berish va xulosa chiqarishga o'rganadilar. Bu esa ularning mantiqiy fikrlash, sabab-oqibat bog'lanishlarini anglash va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Shuningdek, ertaklar o'quvchilarning tasavvur doirasini kengaytiradi. Fantastik obrazlar, sehrli voqealar va ramziy qahramonlar bolalarda obrazli tafakkurni rivojlantiradi. Bu jarayon o'quvchilarning ijodiy fikrlashini faollashtirib, ularni yangicha g'oyalarni ilgari surishga undaydi.

Dars jarayonida ertaklardan foydalanishning samarali usullari quyidagilardan iborat:

ertakni ifodali o'qish va mazmunini chuqur tahlil qilish;

qahramonlar xarakterini ochib berish va ularni taqqoslash;

rolli o'yinlar orqali sahnalashtirish;

ertak asosida ijodiy topshiriqlar (davomini tuzish, yangi yakun yaratish, rasm chizish);

savol-javob va munozaralar tashkil etish;

ertakdagi voqealarni hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash.

Bundan tashqari, ertaklardan foydalanish o'quvchilarning nutqini rivojlantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ular ertakni qayta hikoya qilish jarayonida so'z boyligini oshiradi, gap tuzish malakalarini mustahkamlaydi va ravon nutq shakllantiradi. Ayniqsa, ertakni dramatisatsiya qilish o'quvchilarning ifodali nutqini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, xalq ertaklari o'zida milliy qadriyatlar, urf-odatlar va axloqiy me'yorlarni mujassam etgani bilan ham ahamiyatlidir. Ular orqali o'quvchilarda yaxshilik va yomonlikni ajratish, adolat, halollik, do'stlik kabi fazilatlar shakllanadi. Bu esa nafaqat tafakkur, balki shaxsiy rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, xalq ertaklari boshlang'ich ta'lim o'quvchilarining tafakkurini o'stirishda muhim didaktik vosita hisoblanadi. Ularni dars jarayonida maqsadli va tizimli qo'llash o'quvchilarning fikrlash qobiliyati, nutqi va axloqiy tarbiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.